Language Related Research
E-ISSN: 2383-0816
https://lrr.modares.ac.ir
https://doi.org/10.52547/LRR.13.2.4

Tarbiat Modares University

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

Analysis of Linguistic Structures in Creating Joke in Russian and Persian

Vol. 13, No. 4, Tome 70
pp. 121-152
September & October 2022

Vajihe Rezvani *

Received: 9 May 2021
Received in revised form: 11 July 2021
Accepted: 3 August 2021

Abstract

In this paper, with the approach of discourse analysis from two structural and thematic perspectives, we try to classify the structures of jokes in Persian and Russian language based on the views of Robert Liu by dividing it into two categories: linguistic and non-linguistic, and on Karasik's theory based on the classification of semantic and semiotics analysis by inductive method. The purpose of this study is to identify the language tools for jokes production based on linguistic and semantic structures in both Russian and Persian, due to the differences in the lexical structure of Russian as a Fusional language and Persian as a Agglutinative language. The present aims to test the hypothesis of the existence of language diversity of Russian joke production tools and the effect of cultural and value components in the production of non-linguistic jokes. At the end of this study, grammatical jokes were identified with a variety of instrumental languages and in the non-linguistic category of gender, ethnic and political examples. The frequency of linguistic examples in two languages is significantly lower than the non-linguistic category, and gender and political examples have a clear maximum against other semantic subsets of jokes.

Keywords: Humor, Persian, Russian,Sociolinguistics, Social patterns, Gender inferiority, Ethnic stereotypes, Political stereotypes

* Corresponding author: Assistant Professor, Department of Russian Language, Faculty of Literature, Alzahra University, Tehran, Iran; *Email: v.rezvani@alzahra.ac.ir*
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-5630-6178

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]

[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]

[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

The genre of humor in various forms such as fables and short stories has criticized and challenged the categories of life in its various political, economic, cultural, social and religious domains. This research has been done with the content and thematic analysis approach of satires based on the approach of discourse analysis from two structural and thematic perspectives, the body of jokes in Persian and Russian languages based on the views of Robert Liu1 is divided into two categories: linguistic and non-linguistic and Karasik theory. The purpose of this study is to identify the language of jokes production tools due to the differences in the lexical structure of Russian as an Fusional language and Persian as the combination of Fusional, Agglutinative and at syntactic level both are known as Analytical language. The research hypothesis is based on the existence of language diversity of Russian joke production tools with the maximum ratio against Persian language for the reasons mentioned earlier in the linguistic classification and the effect of cultural and value components in the production of non-linguistic jokes.

There are many different functions of humor, among which they can be attributed to entertainment, education, promotion of moral values, criticism and demanding reform in various issues The question arises, according to the structure of each language, which tool is common and which is specific? What is the maximum and minimum of each of them in these two languages? what are the similarities and differences between the function of humor in Iran and Russia? What is the frequency of humor considered by each of the two societies and in which category of humor.

By analyzing samples of the field, it seems that humor is a tool to control power and endurance in a soft way and at a higher level to show the consciousness, creativity and culture of human societies. Scientific study of this issue can help in cultural, political and accurate translation of various texts, especially social texts. In this research, a confrontational-qualitative research method based on body analysis of more than 260 samples of jokes in Russian and 200 Persian jokes collected from cyberspace has been used. The selection of jokes, especially linguistic jokes in both languages, was very

limited, and the Russian language selection reference site: http://new.gramota.ru/biblio/gostinaya/lingvisticheskie-anekdoty, and other sites for other keywords in this query was used. In Persian, from the sites: https://www.barkhat.news, https://namnak.com, https://www.pinterest.com, https://www.beytoote.com, it was possible to use both. Because in both Russian and Persian sections, the mentioned sites are organizationally controlled sites and they avoid including out-of-the-ordinary content.

The novelty of this study lies in the fact that by analyzing the linguistic structures, the semantic range of words in the morphology and syntax sections is determined and it helps translators and language learners in understanding abstract semantics.

Linguistic satires mock the rules of language and do not notice a particular person or social event, so they are far removed from social functions and provide more entertainment, and have had a similar pattern in Russian and Persian from the past to the present in:

***معلم: ناقل یعنی چی؟

آقا اجازه : ناقل یعنی کسی که، به سادگی قل نمیخورد و کلا با غلت زدن رابطه خوبی ندارد.

Teacher: What does carrier mean?

Student: A carrier is someone who does not giggle easily and does not have a good relationship with rolling at all.

*** Если бы русские любили работать, они не назвали бы включатель, выключателем.

(If the Russians liked to work, they would not call a switch, a switch)

Russian humor refers to the prefix [**Вы-**], which means outside, and such meanings in combination with verbs of movement and the other verbs, in contrast to the prefix [**В-**], which means beginning, entering.

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]

[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]

[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

Social stereotypes are generally a standardized image of phenomena with various emotional aspects. These stereotypes are very resistant to change and the transition to new beliefs and a democratic society.

***خانم از شوهرش می

پرسه: موقع ازدواج چه کسی منو به تو معرفی کرد؟

- شوهر: چه میدونم دشمن زیاده.

*** The lady asks her husband: Who introduced me to you when for marrage?

Husband: I don’t know a there is lot of enemies.

***Гаишник останавливает машину, за рулём блондинка.

— Почему вы не включили свет в туннеле?

— Я из Ростова, откуда я знаю, где у вас тут в туннеле свет включается?!

*** The traffic cop stops the car, the blonde is driving.

- Why didn't you turn on the light in the tunnel?

- I'm from Rostov, how do I know where the light turns on in your tunnel ?!

This literary genre has undergone changes today. The purpose of recent productions is not to improve the situation compared to the past, but behind it is destruction, humiliation, devaluation, which is very bitter and biting. By examining the collected samples, the most frequently extracted axes can be selected in the following way:

1- Devaluation of the family institution and breaking educational taboos for young people.

2- Referring to gender inferiority;

3- The emergence of ethnic stereotypes;

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]

[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]

[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

4- Emergence of political stereotypes.

At the end of the study of humorous figures, the language of grammatical tools (linguistic) and in the non-linguistic category, the categories of sexuality, ethnicity and politics were identified in two languages. The frequency of linguistic examples is significantly lower in both languages than the non-linguistic category, and gendered and political examples have a clear maximum compared to other semantic subsets of jokes. According to the hypothesis of this research, it is appropriate for social decision makers to be aware of some of the negative effects of such satires that are unstoppable.

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]

[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]

[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4] [DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3] [Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]

جستارهای زبانی
دوماهنامهٔ بین‌المللی
د۱۳، ش٤ (پیاپی۷۰)، مهر و آبان ۱٤۰۱، صص ۱۲۱- ۱۵۲
مقاله پژوهشی
http://dorl.net/dor/20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3

واکاوی ساختارهای زبانی در آفرینش لطیفه در زبان روسی و فارسی

وجیهه رضوانی*

استادیار گروه زبان روسی، دانشکدهٔ ادبیات، دانشگاه الزهرا(س)، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۱٤۰۰/۰۲/۱۹ تاریخ پذیرش: ۱٤۰۰/۰۵/۱۲

چکیده

در این جستار برآنیم تا با رویکرد تحلیل گفتمان از دو منظر ساختاری و موضوعی پیکرهٔ لطیفه‌ها را در زبان فارسی و زبان روسی مبتنی‌بر آرای رابرت لیو۱ با تقسیم‌بندی به دو دستهٔ زبان‌شناختی و غیرزبان‌شناختی و نظریهٔ کاراسیک۲ مبنی‌بر دسته‌بندی تحلیل معنایی و نشانه‌شناسی۳ با روش استقرایی٤ موردبررسی قرار دهیم. هدف از انجام این پژوهش شناسایی زبان ابزارهای تولید لطیفه‌ها با توجه به تفاوت ساختار واژگانی زبان روسی به‌عنوان زبان تصریفی۵ و زبان فارسی به‌عنوان زبان پیوندی ٦ (گفتنی است که این دو زبان در سطح نحو به پیوندی و تحلیلی نیز شناخته می‌شوند) است. فرضیهٔ پژوهش مبتنی‌بر وجود تنوع زبان ابزارهای تولید لطیفهٔ روسی با نسبت بیشینه در برابر زبان فارسی به دلایل پیش‌تر گفته‌شده در دسته‌بندی زبان‌شناختی و تأثیر مؤلفه‌های فرهنگی و ارزشی در تولید لطیفه‌های غیرزبان‌شناختی است. این پرسش مطرح می‌شود که با توجه با ساختار هر یک از زبان‌ها کدامین ابزار مشترک و کدام اختصاصی است؟ بیشینه و کمینهٔ هر کدام از آن‌ها در این دو زبان کدام است؟ در انتهای بررسی پیکره‌های طنزآمیز، زبان ابزارهای دستوری (زبان‌شناختی) و در دستهٔ غیرزبان‌شناختی مقوله‌های جنسیت‌زدگی، قومیتی و سیاسی در دو زبان شناسایی شدند. بسامد نمونه‌های زبان‌شناختی به‌طور معناداری در دو زبان کم‌تر از دستهٔ غیرزبان‌شناختی است و نمونه‌های جنسیت‌زده و سیاسی از بیشینهٔ آشکاری در برابر سایر زیرگروهای معنایی لطیفه‌ها برخوردارند.

واژه‌های کلیدی: لطیفه، فارسی، روسی، زبان ابزار، ترجمه، زبان‌شناختی، غیرزبان‌شناختی.

* نویسندهٔ مسئول مقاله: E-mail: v.rezvani@alzahra.ac.ir

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

۱. مقدمه

جملات زبان از معنایی درونی و تعیین‌شده توسط قواعد نحوی تشکیل می‌شوند و گویشور مسلط به زبان، با درونی کردن نظام قواعدی می‌تواند یه یک پیکرهٔ یکسان و منسجم آوایی و معنایی دست یابد (چامسکی، ۱۳۷۹، ص. ۱۶۳). لطیفه‌ها را براساس نظریهٔ لیو به دو بخش زبان‌شناختی و غیرزبان‌شناختی می‌توان تقسیم کرد واین پیکره‌بندی به گونه‌ای است که لایه‌های معنایی را در خود پنهان می‌کند، اما ابزار این پوشش متنوع است و می‌تواند به ساحت زبانی یا معنایی متوسل شود. سؤال این پژوهش بر این نکته استوار است که چه ابزارهای زبانی به‌صورت مشترک در تولید لطیفه‌های روسی و فارسی مشاهده می‌شود؟ و کدام ابزارها اختصاصی است؟ میزان همگرایی معنایی طنزهای نوین زبان روسی و فارسی برای گویشوران تا چه اندازه است؟ به‌عبارتی آیا فضای ذهنی لطیفه‌های روسی و فارسی برای گویشور هر دو زبان به یک میزان آشنا و قابل درک به‌لحاظ ترجمه و معنایی است؟ در این پژوهش از شیوهٔ تحقیق مقابله‌ای ـ کیفی مبتنی‌بر تحلیل پیکرهٔ بیش از ۲۶۰ نمونه لطیفه در روسی و ۲۰۰ لطیفهٔ فارسی جمع‌آوری‌شده از فضای مجازی، استفاده شده است. گزینش لطیفه‌ها به‌خصوص جوک‌های زبان‌شناختی در هر دو زبان با محدودیت بسیار زیادی روبه‌رو بود و مرجع انتخاب در زبان روسی سایت آموزشی: http://new.gramota.ru/biblio/gostinaya/lingvisticheskie-anekdoty، و سایر سایت‌ها برای سایر کلیدواژه‌های موردتوجه در این جستار مورداستفاده قرار گرفتند. در زبان فارسی از سایت‌های: https://www.barkhat.news، https://namnak.com، https://www.pinterest.com، https://www.beytoote.com، برای هردو منظور امکان بهره‌مندی بود، زیرا در هر دو بخش روسی و فارسی سایت‌های یادشده سایت‌های کنترل‌شدهٔ سازمانی است و از گنجاندن مطالب خارج از عرف اجتناب می‌کنند. فرضیهٔ پژوهش بر این نکته استوار است که آرایه‌های ادبی، ساخت‌های نحوی متناقض، ابهام معنایی در دسته‌بندی زبان ابزارهای تولید طنز در هردو زبان هستند و در لطیفه‌های غیرزبان‌شناختی، دست‌مایهٔ تولید لطیفه‌ها حاصل کنشگری پراگماتیک است.

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

۲. پیشینهٔ تحقیق

با بررسی پژوهش‌های معطوف به موضوع «طنز»، شمار زیادی از زبان‌شناسان ایرانی و روسی به مقولهٔ چیستی طنز و کارکردهایش براساس معناشناسی پرداخته‌اند. بهزادی اندوهجردی در کتاب *طنز و طنزپردازان ایران* (۱۳۸۷) به تبیین ماهیت طنز و اشکال آن در هیئت حیوانات یا اصطلاحاً در ادبیات جهانی «فابل» می‌پردازد. کورش صفوی (۱۳۸۸) کار نویسندهٔ طنزپرداز را چنین توصیف می‌کند، «واقعیتی را از جهان خارج انتخاب می‌کند که برای مخاطب شناخته‌شده است. سپس در برابر این واقعیت، واکنشی از خود نشان می‌دهد که برای مخاطب ناشناخته است. اگر واقعیتی که از جهان خارج انتخاب شده تلخ باشد و واکنش در برابر آن به نوعی احساس رضایت از مضحک بودن چنین واکنشی در مخاطب بینجامد، «طنز» پدید می‌آید. شهرام مدرس خیابانی و حجت محرابی (۱۳۹۱) در مقالهٔ «بررسی عوامل زبانی مؤثر در شکل‌گیری طنز کلامی» تلاش کرده‌اند تا با بررسی ویژگی‌های واژگانی طنز کلامی به طبقه‌بندی انواع طنز براساس الگوی لیو از میان انواع آن استخراج کنند. فاطمه نوفلی و زرین تاجوردی (۱۳۹۷) در مقالهٔ «بررسی شگردهای طنز و مطایبه در افسانه‌های عامیانهٔ ایرانی» با رویکرد تحلیلی به‌لحاظ کیفی به شیوه‌های پرداخت طنز در افسانه‌های ایرانی علی اشرف درویشیان پراخته و از این طریق کارکردهای طنز در افسانه‌ها را بررسی کرده‌اند و براساس پژوهش خود به شگردهای طنزپردازی چون بلاهت، رندی، ناهماهنگی و ناسازگاری اجزاء و آدم‌نمایی رسیده‌اند. سهیل دانش‌زاده و بهروز بختیاری (۱۳۹۹) در پژوهش «جنسیت‌زدگی گفتمانی در جوک فارسی» به‌طور ویژه به واکاوی کلیشه های جنسیتی در این گونهٔ ادبی پرداخته است. قهرمان شیری و همکاران (۱۳۹۷) در «تحلیل کارکرد گفتمانی طنز در باب اول گلستان سعدی؛ رویکرد نشانه‌معناشناسی» با استفاده از مبانی نظری نشانه‌معناشناسی، بخش نظام تنشی، در بستر باب اول گلستان سعدی را موردبررسی قرار داده‌اند.

با بررسی تحقیقات انجام‌شده در زمینهٔ طنز در زبان روسی و فارسی و تبیین رویکردهای اجتماعی آن، مقالهٔ «واکاوی مفهوم کارناوالیسم در آرای باختین[۷] و بررسی امکان مقاومت در زبان عامیانه» میمنت عطاریانی و مهدی نجف‌زاده (۱۳۹۷) پژوهشی دقیق به رویکرد باختین به طنز در جامعهٔ روسیه و ساختارهای مشابه پرداخته شده است.

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

«نمایش‌نامه‌های چخوف و ارزیابی معاصرین او» که توسط جان‌الله کریمی (۱۳۸۳) به تحریر درآمده نیز اشاره‌ای کوتاه به سبک طنزگونهٔ چخوف در برخی از آثارش کرده است. در بین پژوهش‌های روسی خیمیک[۸] (2002) در مقالهٔ «طنز به‌عنوان پدیده‌ای منحصربه‌فرد در فرهنگ گفتاری روسیه»، شمیلیوف و شمیلیووا[۹] (2002) در اثر خود «طنز روسی، متن و سبک گفتار» به بررسی طنز روسی و کارکرد آن در زبان گفتار پرداخته‌اند. پروفسور کاراسیک (2018) در مقالهٔ «الگوریتم‌های ساخت متون کمیک» از منظر زبان‌شناسی به موقعیت‌های معنایی و بسترهای ممکن برای تولید طنز می‌پردازد. خارچنکو[۱۰](2014) در مقالهٔ «بازی‌های زبانی در تولید جوک‌های معاصر روسی» زمینه‌های لغوی، دستوری، اصطلاحی را که فضای خنده‌دار در گفتمان ایجاد می‌کنند بررسی کرده است. دوبروفسکایا[۱۱](2008) به بررسی ویژگی زبان‌شناختی طنز با نگاهی به ویژگی‌های طنز کلامی و کاربرد آواها و لحن در مقایسه با طنز مکتوب در مقابله با زبان انگلیسی می‌پردازد.

از میان پژوهش های انجام شده در زمینه تطابق ماهیت لطیفهٔ روسی و فارسی، مقایسه ابزارهای زبانشناسی تولید لطیفه، بررسی طنزها به‌لحاظ معنایی و حتی مطابقت آثار طنز فارسی و روسی در ادبیات، تا جایی که امکان بررسی وجود داشت نمونه‌ای یافت نشد، ازاین‌رو جستار حاضر به نوبهٔ خود با واکاوی زبان ابزارهای مؤثر در آفرینش لطیفه‌ها برگ نوی در بررسی این سبک ادبی خواهد نگاشت.

۳. چارچوب نظری

بررسی چیستی و تاریخ پیدایش پدیده‌ها مانند نقشهٔ راه مسیر پژوهش را هموارتر می‌کند. بررسی ماهیت طنز و تعاریف آن از منظر زبان‌شناسی و ریشه‌شناسی در این پژوهش، به شناسایی این مقوله و نگاه اندیشمندان دو جامعهٔ زبانی کمک شایانی کرد. باختین «فرهنگ شوخی» را در اثر خود با عنوان «خلاقیت فرانسوا رابله و فرهنگ عامیانهٔ قرون وسطی و رنسانس» مطرح کرد. ماهیت مفهوم طرح‌شده توسط باختین بر دو جنبه از درک جهان، «جدی» و «خنده‌دار» استوار است. به باور باختین طنز در ارتباط کارناوال‌گونه با زندگی قرار دارد و ازاین‌رو اشکال معنایی و کاربردی گوناگونی را خلق می‌کند (Бахтин, 1990 ، 151). مدل الگوریتمی کاراسیک مبتنی‌بر: ۱) درک واقعیت؛ و ۲) درک واگویه از واقعیت

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

طنز را در سه دستهٔ معنایی[۱۲]، کاربردی[۱۳] و صرفی[۱٤] گروه‌بندی کرد. رابرت لیو طنزها را به «زبان‌شناختی» و «غیرزبان‌شناختی» با زیرشاخه‌های: «واژگانی»، «آوایی»، «نحوی» و «کاربردشناختی» دسته‌بندی می‌کند (محرابی، ۱۳۹۱، ص.۷۱۲). در پژوهش حاضر مبتنی‌بر آرای نظری پیش‌گفته، واکاوی پیکرهٔ لطیفه‌ها را بر آن قرار دادیم؛ هرچند در تولید هر لطیفه صرفاً با یکی از این روش‌ها روبه‌رو نیستیم و نیاز است تا از دو یا چند ابزار و تناقض استفاده شود. در این پژوهش تلاش شده است تا نمونه‌ها از نظر مؤلفه‌هایی مانند: ۱. ساختارهای صرفی و نحوی[۱۵]؛ ۲. آرایه‌های ادبی[۱٦]؛ ۳. ابهام معنایی[۱۷]؛ ٤. نقیضه‌گویی[۱۸] به‌عنوان برجسته‌ترین موارد، موردبررسی قرار گیرند. در بخش طنزهای غیرزبان‌شناختی مؤلفه‌های اجتماعی و کاربردی بیشتر موردتوجه بوده است.

۴. تعریف طنز در منابع فارسی و روسی

طنز واژه‌ای عربی است (اصلانی، ۱۳۸۵، ص.۱٤۰) که با مصوبهٔ فرهنگستان زبان و ادب فارسی برابر فارسی واژهٔ «satira» در انگلیسی، برآمده از ریشهٔ مشترک یونانی «satyros»، برگزیده شده است (فرهنگستان زبان و ادب فارسی، ۱۳۸۸، ص. ۸۵). در زبان روسی واژهٔ «анекдот» از ریشهٔ فرانسوی «anecdote» به‌معنای «داستان کوتاه جذاب» که آن نیز به‌نوبهٔ خود از ریشه‌ای یونانی (τὸ ἀνέκδοτον) به معنای «به‌چاپ نرسیده» برگرفته شده است (Петровский, 1925). لازم به توضیح است که در زبان روسی واژهٔ ساتیرا (сатира) برابر با هجو در فارسی برگردانده می‌شود، که درون‌مایهٔ آن تمسخر و ریشخند کردن یا تخریب شخصیت افراد است. در هجو اصلاح وجود ندارد، بلکه بیشتر تحقیرآمیز است. در زبان روسی نیز این واژه پس از تلفیق با معنای جدیدی که از ادبیات ایتالیایی وارد ادبیات روسی شده بود محتوایی نزدیک «فابل» (قصه و روایت) داشت (Химик, 2002, p. 19).

> در اصطلاح ادبی، طنز به نوع خاصی از آثار منظوم یا منثور ادبی گفته می‌شود که اشتباهات یا جنبه‌های نامطلوب رفتار بشری، فسادهای اجتماعی و سیاسی یا حتی تفکرات فلسفی را به شیوه‌ای خنده‌دار به‌چالش می‌کشد. طنز گرچه طبیعتش بر خنده استوار است، اما خنده را تنها وسیله‌ای می‌انگارد برای نیل به هدفی برتر و آگاه کردن انسان به عمق (اصلانی، ۱۳۸۵، صص.۱٤۰-۱٤۱).

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

از کارکردهای لطیفه‌ها می‌توان ازیک‌سو به ایفای نقش‌های اجتماعی در همگرایی شرکت‌کنندگان در روند یک گفتمان اشاره کرد. ازدیگرسو قابلیت «تجسم‌بخشی»[۱۹] به موضوعی مشخص یا حتی مفروض را در واقعیت ذهنی گویشوران هر فرهنگ ایجاد می‌کند. لطیفه در تعریف دوبروفسکایا بدین سان تشریح می‌شود: «متنی تولیدشده با ذهنیت فرهنگی معین برای برخی حوادث اجتماعی که به تصور مردمان آن فرهنگ سرگرم‌کننده و خنده‌دار است» (Дубровская 2017, p. 52).

به تعبیر شمیلووا و شمیلوف لطیفه عبارت است از: «متنی دوبخشی که دارای مقدمه‌ای طولانی‌تر و سپس پایانی ناگهانی است که شنونده یا مخاطب را وادار می‌سازد دوباره مقدمه را بازتفسیر نماید». به اعتقاد این پژوهشگران لطیفه‌ها را نمی‌توان به هر متنی اطلاق کرد، زیرا این سبک ویژهٔ زبان عامیانه است که دارای قالب‌بندی ویژه و منحصربه‌خود است: ۱. دارای وظیفهٔ مشخص ازپیش تعیین‌شده؛ ۲. دارای مقدمهٔ الگویی؛ ۳. دارای شخصیت‌های محدود با نقاب‌های زبانی مشخص و کلیشه‌های ظاهری با پایان ناگهانی و غیرمنتظره است (Шмелёва, Шмелёв, 2002, p.20).

لطیفه‌های زبان‌شناختی به کمک نقض و برهم زدن هماهنگی ساختارهای زبانی در لایه‌های مختلف ازجمله آوایی، نگارشی، دستوری، ابهام معنایی، برخی آرایه‌های ادبی تولید می‌شوند. کورش صفوی علت ایجاد لطیفه را ایجاد واکنش در مخاطب می‌داند، « به کمک مؤلفه‌های (خوشایندی) واقعیت و (خوشایندی) واکنش نویسنده در برابر این واقعیت، چهار گونهٔ کاربردی زبان ادب را ازیکدیگر باز بشناسیم:

۱)(+خوشایندی) واقعیت + (+خوشایندی) واکنش؛

۲) (+خوشایندی) واقعیت + (− خوشایندی) واکنش؛

۳) (− خوشایندی) واقعیت + (− خوشایندی) واکنش؛

٤) (− خوشایندی) واقعیت + (+خوشایندی) واکنش؛

در چنین شرایطی، گونهٔ ٤ می‌تواند مختصات زبان طنز باشد (صفوی، ۱۳۸۸، ص. ١٦). در بخش‌های پیش‌رو به بررسی زبان ابزارهای لطیفه‌های فارسی و روسی خواهیم پرداخت.

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]

[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]

[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

۵. نقض ساختارهای دستوری و آرایه‌های ادبی

۵-۱. تغییر در ساختارهای دستوری می‌تواند به ایجاد فضای خنده‌دار و طنزآلود کمک کند. از بین لطیفه‌های روسی ۱۰۳ نمونه و میزان بسیار کم‌تری به‌دلیل ویژگی دستور زبان فارسی در حدود ۳۰ و اندی لطیفه در فارسی متعلق به لطیفه‌های زبان‌شناختی است. جابه‌جایی پیشوندها و پسوندها، ترجمه‌های ناهمگون از عبارات و اصطلاحات زبان دیگر به فارسی و روسی، خلط معنایی واژگان با یکدیگر، صرف نامتعارف اجزای کلام در فارسی شامل افعال و در روسی شامل همهٔ اجزای کلام قابل‌صرف، ازجمله موارد زبان‌شناختی تولید لطیفه هستند:

*(۱) معلم: **ناقل** یعنی چی؟*

*دانش‌آموز: **ناقل** یعنی کسی که، به سادگی قل نمیخورد و کلاً با غلت زدن رابطهٔ خوبی ندارد.*

اشاره به پیشوند[**نا**] در زبان فارسی به معنی نشدن، نداشتن و به‌طور کلی نفی، درحالی که واژهٔ ناقل با ریشهٔ عربی و دارای معنای دیگری است، چنین تناقض معنایی بستر خنده را تولید می‌کند.

*(2)Если бы русские любили работать, они не назвали бы **в**ключатель, **вы**ключателем.*

اگر روس‌ها کار کردن دوست داشتند اسم «سوییچ» را « خاموش کننده» نمی گذاشتند.

اشاره به پیشوند [**-Вы**] در زبان روسی دارد که در ترکیب با افعال حرکتی و غیرحرکتی معنای بیرون، اتمام و نظیر آن را تولید می‌کند و در مقابل پیشوند [**-В**] به معنای شروع، وارد شدن، آغاز به کار را می‌دهد و به نوعی متضاد هم هستند.

۵ـ۲. جناس (هم‌آوایی)

جناس از آرایه‌های ادبی است که در زبان روسی و فارسی از قابلیت‌های ایجاد طنز به‌شمار می‌رود. این مورد در زبان روسی از گستردگی بیشتری برخوردار است، زیرا اجزای متفاوت کلام درگیر می‌شوند:

(۳) مردی به اتّهام نواختن سیلی به صورت همسرش محکوم شد.

غضنفر: نواخته و محکوم شده، ببین اگر می زد، چه می‌شد؟

فعل نواختن عمدتاً در ترکیب با آلات موسیقی ظاهر می‌شود و ترکیب «سیلی نواختن» دارای ایهام معنایی است.

(4)– Любимая, мне посуду мыть или ты вернешься и сама помоешь?

عزیزم ظرف‌ها رو بشورم یا خودت میایی می‌شوری؟

*– Хорошо [**мой**] любимый...*

باشه عزیزم...

*– Уточни, плиз: «Хорошо, **мой** любимый», «Хорошо, **мой**, любимый» или «Хорошо **мой**, любимый»?!*

لطفاً واضح بگو:« باشه عزیزم»، «باشه، بشور، عزیزم» یا «خوب بشور، عزیزم»

لازم است تا این جمله را تفسیر کنیم تا معنی طنزآمیز آن به‌خوبی آشکار شود، زیرا ترجمهٔ این جمله به فارسی مفهوم طنز آن را برای مخاطب بازتولید نمی‌کند، زیرا جناس موجود در اجزای کلام و به‌کارگیری هوشمندانهٔ علامت نگارشی «ویرگول» موجب ساخت سه نوع جمله با معنای متفاوت می‌شود. در این پیکره با سه نشانهٔ «мой» روبه‌رو هستیم که اولی ضمیر ملکی، و دو دیگر فعل امر از مصدر «Мыть» یعنی «شستن» هستند که سبب ایجاد بازی طنزگونه با کلمات شده است.

(5)*Главные **вещи** в жизни – это не **вещи**.*

مهم‌ترین چیزها در زندگی- اشیا نیستند.

*(6) Счастье – это когда люди, которые тебе не **подходят**, к тебе не **подходят**!*

خوشبختی یعنی هنگامی که افرادی مناسبت نیستند، نزدیکت هم نیایند.

در عبارات بالا شوخی موجود در واژگان مشخص‌شده علی‌رغم هم‌آوایی، در تفاوت معنایی آن‌ها ایجاد می‌شود که در ترجمه به فارسی برای درک موضوع می‌بایست از واژگان متفاوت استفاده کرد.

۵-۳. واج‌آرایی

از دیگر ابزارهای زبانی به واج آرایی، یعنی بازی با واج‌ها و واژگان می‌توان اشاره کرد که

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]

[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

رنگ‌وبوی طنز به کلام می‌بخشد:

(۷) گربه آن موش را بکشت و بخورد .... سوی مسجد بشد خرامانا

دست و رو را بشست و بخورد... ورد حق را بخواند و دیانا

بهر این خون ناحق ای خلّاق .... من تصدق دهم دو من نانا

*(8) У **Сени** и **Сани** в **сетях** **сом** **с** **усами**.*

سانیا و سنیا درتورشون گربه‌ماهی با سبیل دارند.

ترجمهٔ لطیفه‌های زبان‌شناختی بسیار مشکل‌تر است، زیرا در انطباق با چهار نیاز اصلی ترجمه که عبارت است از الف) ساخت معنا؛ ب) انتقال روح و حالت متن اصلی؛ ج) دارا بودن صورت طبیعی و ساده از عبارات؛ و در آخر د) ایجاد واکنش مشابه (ماندی، ۱۳۸۹، ص. ۹۹) در مقولهٔ ترجمهٔ طنز گزینهٔ «ب» می‌تواند دچار خدشه شود، زیرا گزینهٔ «الف» گاهی در زبان مقصد میسر نیست.

۵ـ۴. اشتباهات آوایی

ترکیب آوایی نابه‌جا و تولید واژگان و عبارات جدید از اشتراکات ساختاری هر دو زبان و جابه‌جایی تکیه در زبان روسی که قابلیت تغییر جزء کلام و نمود فعل را دارد از دیگر زبان ابزارهای (ابزارهای زبانی) تولید لطیفه هستند:

(۹)حسن با مخابرات جمله بساز.

*- کاکو **مُخا برات** شیرجه بزنوم تو کارون؟*

*(۱۰)آقایی در رستوران به گارسون اشاره می‌کنه برای سفارش غذا و خیلی با اعتماد نفس میگه: یک پرس **«بامدیریت جعفری»** لطفاً.*

امان ازین زبان روسی سخت... ...(11)Этот сложный русский язык

ما دیگه تو - ما همسر داریم (متأهلیم منظور آقا)**Мы женаты – мы же на ты.** خطاب می‌کنیم

همسری خواهد داشت- او نیاز **Ему же надо будет – ему жена добудет**. خواهد داشت

۵ـ۵. ترجمهٔ واژگان بیگانه

واژگان بیگانه و عمدتاً انگلیسی هنگامی که درست و به‌جا به‌کار برده نشوند یا اشتباهات

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]

[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]

[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

آوایی در خوانش و نگارش آن‌ها پدیدار شود، موقعیت‌های شوخی را می‌آفرینند و غالباً در هر دو زبان اشتراک نقطهٔ طنزآمیز همین است:

(۱۲) با دختره چت می‌کردم اسم پروفایلش Sag Har بود

گفتم: بچه کجایی سگِ هار؟ –هرچی از دهنش در اومد بارم کرد! نگو اسمش ساغر بوده خوب لعنتی مثل آدم بنویس.

(13)Преподаватель: Sit down, please.
Студент1: шо сказал?
Студент 2: Садись дебил

- معلم: لطفًا بشینید.

- چی گفت؟

- بشین احمق.

در این نمونه واژهٔ down به‌دلیل نداشتن دانش کافی زبانی به معنی احمق تعبیر شده است.

۵ـ۶. نقض اصول نگارشی و املایی

ازجمله مواردی که می‌توان تفاوت در زبان ابزار ساخت لطیفه در زبان روسی و فارسی را مشاهده کرد، وجود اصل نگارشی شروع جملات با حروف بزرگ در زبان روسی، و عدم وجود چنین اصلی در زبان فارسی است. در زبان فارسی لطیفه‌هایی با این ساختار تولید نمی‌شوند. وجود همخوان‌های متعدد هم‌آوا، از ویژگی‌های زبان فارسی است که در زبان روسی شاهد تعدد واج‌های [س، ث،ص]، [ز،ظ،ض،ذ] نیستیم و ازاین‌رو ایجاد تضاد معنایی و واکنش طنزآمیز را فراهم می‌آورند:

(۱٤) سیاست‌های غلط به اینا میگن:

ثیاثت، صیاصت، ثیاثط، صیاصط، سیاسط

(15)Украинский комментатор: مفسر اوکراینی

*– Новости спорта:... **СПОРТился** торт! اخبار ورزشی.... کیک خراب شد*

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

در پیکرهٔ روسی اساس طنز بر قاعدهٔ پیش‌گفته استوار است، اما ترجمه منتقل‌کنندهٔ حال و هوای طنز این نوع پیکره‌ها نیست. واژهٔ «فاسد شدن» و «خراب شدن» «спортиться» هم‌آوا با واژهٔ ورزش «спорт » است و چیدمان عبارت این طنز را می‌آفریند.

۵ـ۷. نقیضه‌گویی و تضمین

یکی دیگر از روش‌های ایجاد لطیفه‌ها به‌کارگیری متناقض اشعار، اصطلاحات، مثل‌ها، احادیث و کلمات قصار از چهره‌های سرشناس است و در هر دو زبان از وجوه اشتراک ساختارهای تولید لطیفه است:

(۱٦) چو هرگز نیابی نشانی ز شوی / **ز گهواره تا گور دانش بجوی** (ستاد تشویق دختران به درس خواندن)

(17) *Отец привёл маленького мальчика к офтальмологу.*
Врач: А что случилось? У мальчика нет одного глаза.
Отец мальчика: - Да! Я говорил жене, что семь нянек для мальчика ни к чему!

پدر بچه را نزد چشم‌پزشک می‌آورد و پزشک می‌پرسد چه شده است؟ چرا بچه یک چشم ندارد.

پدر بچه: بله به مادرش گفتم که بچه هفت تا پرستار نمی‌خواد.

در این جوک از یک ضرب‌المثل روسی: «У семи нянек дитя без глаза» معادل ضرب‌المثل فارسی «آش‌پز که دو تا شد، آش یا شور می‌شه یا بی‌نمک» تضمین آورده شده و همین نقیضه اساس شوخی است.

۶. مؤلفه‌های تولید لطیفه‌های غیرزبان‌شناختی

مؤلفه‌های مؤثر در تولید لطیفه‌های غیرزبان‌شناختی، برآمده از دل رویدادهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی است. «در روسیه با رویداد انقلاب اکتبر تحولات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی عمیقی در روسیه اتفاق افتاد و ازاین‌رو پژوهشگران روس، هر دوره از ریاست سران دولت توتالیتر را به‌طور مجزا قابل‌تفکیک و بررسی محتوایی از منظر لطیفه‌ها می‌دانند (Luukkanen 2004, p. 159).

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

انتقاد لایهٔ زیرین طنز است و ازاین‌روست که از دورهٔ مشروطیت در ایران، نویسندگانی با روی آوردن به آن پیام خود را بیان کردند. خشوعی از تعریف طنز «سفید» بهره می‌گیرد: «دارای خصلت پیونددهندگی، حاوی پیام‌هایی هستند که از سوی گوینده یا منبع جوک به مخاطبان ارسال می‌شوند و با شاد کردن مؤثر دیگران، زمینه‌های ارتباط مطلوب افراد با یکدیگر را میسر می‌سازند» (خشوعی، ۱۳۸٦، صص. ٥-۷)، اما آنچه در سال‌های اخیر در محتوای لطیفه‌ها شاهدیم، استفادهٔ بی‌پروا از طنزهای جنسیتی، قومیتی، مذهبی و سیاسی با بروز نوعی خشونت پنهان است. به باور توکلی راد می‌توان این دسته از طنزهایی که منجر به آزردن و تمسخر فرد یا گروه خاصی است به طنز «سیاه» تعبیر کرد (توکلی راد و غفاری، ۱۳۹٥، ص. ٦۰۱). فروید این دسته از طنزها را در قالب شوخی عمدی قرار می‌دهد و عنوان «کثیف» به آن می‌دهد (برگسون ۱۹۰۰، ترجمهٔ باقری، ۱۳۷۹، ص. ۷۲).

از عوامل دیگر پیدایش طنزهای سیاه، «عدم رعایت حقوق شهروندی» است. شهروندی ازجمله مفاهیم نوظهوری است که به‌طور ویژه‌ای به برابری و عدالت توجه کرده و در نظریه‌های اجتماعی و سیاسی، جایگاه ویژه‌ای یافته است (شریعت پناهی، ۱۳۸۲، ص. ٥۹). در دهه‌های اخیر آنچه بیشتر موردهتاکی قرار می‌گیرد احوالات شخصی افراد هست و بیشتر از همه زنان و دختران در این بین محور تولید طنزهای سیاه می‌شوند، زیرا پیامدهای نارضایتی و اعتراضی کم‌تری از جانب این قشر جامعه درپی دارد.

۶ـ۱. لطیفه‌های قومیتی

لطیفه‌های قومیتی یکی از آزاردهنده‌ترین انواع طنز هستند که هم در جامعهٔ روسی و هم در جامعهٔ ایرانی به‌وفور وجود دارند. مثال:

*(18)Приходит ****** устраиваться на работу и показывает свой диплом о высшем образовании. Его спрашивают:*

— Ну, где диплом-то купил?

*— Что, если ********, то значит сразу купил? Подарили!*

*روزی شخصی ***** جهت استخدام مراجعه می‌کند و دانشنامهٔ تحصیلات تکمیلی خود را ارائه می‌دهد و از او پرسیده می‌شود:*

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

خوب بفرمایید که از کجا دانشنامه رو خریدید؟

*– مگه چیه، اگر****** باشه حتماً باید خریده باشه؟ هدیه داده‌اند!*

در جای ستاره‌ها در متن نام یک قومیت ذکر شده است، که بنابر حفظ احترام به تمامی قومیت‌ها از نام بردن اصل آن در متن روسی اجتناب شده است. محتوای طنز بالا به گونه‌ای است که هر یک از قومیت‌های موجود می‌تواند در این بخش قرار گیرد. آنچه حایز اهمیت است بیان غیراخلاقی بودن خرید مدرک تحصیلی است. تولید این نوع از لطیفه‌ها بیشتر با اهداف تفرقه‌افکنی صورت می‌پذیرد و خندهٔ آن برای عده‌ای گزنده و تلخ است.

*(19) Вот за что мне нравятся ****цы, они на анекдоты про себя не обижаются! По крайней мере, первые два-три дня.*

*من از****یایها خوشم میاد چون از جوک‌هایی که واسشون ساخته می‌شه ناراحت نمی‌شوند! حداقل دو سه روز اول.*

*(۲۰) دوتا *** کنار خیابان ایستاده بودند ومی گفتند: سه نفر در بست.*

*راننده‌ای نگه می‌داره می گه مگه شما دو نفر نیستید پس چرا میگید سه نفر؟ *** می گن مگه خودت نمی‌آی؟*

*(۲۱)***** میره مشهد میگه یا امام علی، قربون اون سره بریدت برم، کی میشه ظهور کنی من اینقدر نیام قم.*

لطیفه با رویکرد قومیتی در شوروی سابق و پس از فروپاشی در فدراسیون روسیه همچنان وجود دارد. «دو عامل "ماجراجویی" و "لذت‌جویی" نیز از مهم‌ترین عواملی هستند که سبب بروز پدیدهٔ لطیفه‌های گزنده در جامعه می‌شوند. درواقع، یکی از مولدهای اساسی تداوم طنزهای سیاه، ماجراجویی است» (توکلی راد و غفاری، ۱۳۹۵، ص. ٦۰۸). از عوامل دیگری که بی‌تردید می‌توان به رواج انواع طنزها اشاره کرد، فضای مجازی و اینترنت است.

در دوران «پراسترویکا»[۲۰] به‌دلیل کم‌رنگ شدن مؤلفه‌های «ضد شوروی» در طنزها در بین گویشوران زبان روسی پنداره‌ای به‌وجود آمد که طنزها دیگر خنده‌دار نیستند یا شنونده را کم‌تر به خنده وامی‌دارند. ازاین‌رو در اواخر دههٔ ۱۹۸۰ و اوایل دههٔ ۱۹۹۰ سری جدید طنزها و شخصیت‌های آن‌ها به‌وجود آمدند: «نوروسها»، «استونیایی‌ها»، «معتادها» و «برنامه‌نویس‌ها». همزمان با آن شاهد کاهش تدریجی «سهم» طنزها در محاورات روزمره

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

بودیم و درعوض رشد روزافزون مجموعه‌های چاپ‌شدهٔ طنز، برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی طنز و بالأخره سایت‌های اختصاصی در انواع شبکه‌های مجازی طنز را در بستری مشخص در جامعه عرضه داشت (Шмелёва, Шмелёв, 2005, p.295).

۶ـ۱. لطیفه‌های تاریخی و سیاسی

تحت تأثیر اتفاقات روز، لطیفه‌های جدید تولید می‌شوند و شاید سرعت آن‌ها بسیار بیشتر از گذشته است، اما یک تفاوت عمده با لطیفه‌های پیشین وجود دارد، اینکه تاریخ مصرف دارند و اگر از زمان خود بگذرد دیگر نه کارکرد خود را دارند و نه دیگر خنده‌دارند، چون اساساً دستمایه‌های خنده‌دار فرهنگی و اجتماعی هم‌زمانی خود را ممکن است کاملاً ازدست داده باشند. درمور ویژگی‌های لطیفهٔ روسی وارابیوا[۲۱] بر این عقیده است که ویژگی نخست لطیفهٔ روسی وجود خصیصهٔ فرهنگ طنازی عامیانه است. نخستین کارکرد لطیفه را گرته‌برداری از فرهنگ و واقعیت روز می‌داند که البته دربرگیرندهٔ سبک طنز به معنای عام آن هم است. دومین ویژگی، شوخی یا خنده است که یک ویژگی جهان‌شمول و هیچ واقعیتی را مستثنی نمی‌کند، ازجمله خود گویندگان طنز را به‌طوری که دستمایهٔ بسیاری از لطیفه‌ها خود مردم و خصوصیات آن‌هاست. سوم اینکه طنز دارای ساختار تئاترگونه است. روایت کردن درست لطیفه می‌بایست در قالب روایت یک پردهٔ تئاتر باشد، یعنی به ترتیب نقش‌ها تفکیک شده و جدا ازهم بیان شود، تا تأثیر کمیک طنز ازبین نرود (Воробёва, 2011, p.103).

(۲۲) *بیسیم چی بیسیم می‌زنه می گه: « من ۵۰۰۰ نفر رو اسیر کردم. بیاید ببریدشون»*

بهش می گن: «خوب خودت بیارشون».

می‌گه: «آخه اینا نمی‌ذارن من بیام!»

(۲۳) یکی از رزمنده‌ها بعد از عملیات داشته شهدا رو جمع و توی پلاستیک می‌کرده و یه زخمی بوده که به زحمت میگه: من زخمی هستم و شهید نشدم.

رزمنده بهش میگه: نه برادر تو شهید شدی داغی نمی‌فهمی بیا برو تو کیسه.

این لطیفه‌ها دیگر امروزه در جامعه تولید نمی‌شوند و در سال۱٤۰۰ دیگر از جذابیت و کارایی خود که تلطیف فضای هراسناک دوران جنگ است برخوردار نیستند. همانطور که در دوران شوروی سابق بنا به شرایط حاکم در آن دوران، محتوای جوک‌ها دارای کارکردها و

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

عناصری بودند که امروزه یا وجود ندارند یا دغدغهٔ امروز جامعه نیستند تا با انتقاد از آن شرایط، امید به بهبود داشته باشند.

(24)Александр Македонский, Цезарь и Наполеон в качестве почетных гостей наблюдают парад войск на Красной площади.

- Если бы у меня были советские танки, - говорит Александр, - я был бы непобедим!

- Если бы у меня были советские самолеты, - говорит Цезарь,- я завоевал бы весь мир!

- А если бы у меня была газета "Правда", - сказал Наполеон, - мир до сих пор не узнал бы о Ватерлоо!

اسکندر مقدونی، سزار و ناپلئون به‌عنوان مهمانان افتخاری در میدان سرخ شاهد رژهٔ نظامیان بودند.

در همین حین اسکندر گفت: اگر تانک‌های شوروی را داشتم ارتش شکست‌ناپذیری می‌شدم!

سزار گفت: اگر هواپیماهای شوروی را می‌داشتم تمام جهان را فتح می‌کردم!

و بالأخره ناپلئون گفت: اگر روزنامهٔ «پراودا» را داشتم هرگز کسی دربارهٔ واترلو چیزی نمی‌شنید!

(25)Советский воробей перелетел на Запад.

- Что, в России плохо с кормом? - спрашивает его западный воробей.

- Сколько угодно! Нигде не рассыпают на землю столько зерна, сколько там.

- Так чего же ты там не остался?

- Почирикать захотелось!

کبوتر شوروی به سمت غرب پرواز کرد.

کبوتر غربی از کبوتر شوروی پرسید: در روسیه مشکل پیدا کردن غذا داری؟

کبوتر شوروی: نه بابا اینقدرکه اونجا دونه رو زمین هست هیچ جای دیگه نیست.

- *پس چرا اونجا نموندی؟*
- *می خواستم جیک بزنم.*

مثال‌ها به‌خوبی بیان‌کنندهٔ ساحت انتقادی لطیفه‌ها هستند و بسیار مشهور است که

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

جوک‌های دورهٔ شوروی غالباً زمینهٔ انتقادی داشتند. «در طول هفتاد سال حیات دولت توتالیتر، طنز نوعی سوپاپ اطمینان بود که تا حدی اجازه می‌داد فشار ایدئولوژیک تضعیف شود، به تعبیری، لطیفه فقدان آزادی‌های ممکن را جبران می‌کرد» (О.С. Иссерс, Н.А. Кузьмина,2002, 144).

۶-۲. لطیفه‌های جنسیت‌زده

براساس «قاعده‌کاهی» و «قاعده‌افزایی» ارزش‌ها ورویدادهای اجتماعی می‌توانند دستمایهٔ تولید لطیفه‌ها قرار گیرند، که از این بین بیشترین سهم لطیفه‌های موجود در هر دو جامعه متعلق به لطیفه‌های جنسیت‌زده است که البته اگر لطیفه‌های تابوشکن را از این لیست خارج کنیم، این گزاره باز هم صحیح است. از میان نمونه‌های جمع‌آوری‌شده درصد معناداری حول این موضوع می‌توان یافت؛ برای مثال در فارسی نزدیک ۸۵ نمونه و در روسی هم از مجموعهٔ ۲٦۰ تایی ۷٦ لطیفه با این موضوع مشاهده شد. لطیفه‌های جنسیت‌زده با کلیدواژه‌های «دختره»، «خانمه»، «زن به‌عنوان همسر»، «مامان»، «خواهر»، «پیرزنه»، «مادرشوهر»، «مادرزن» و «نامزد» و در برخی دیگر ترکیب با هستهٔ اسمی (غالباً مضاف و مضاف‌الیه) به نقش‌ها و مشاغل اجتماعی تولید گزاره‌هایی مانند «استاد خانم»، «خانم دکتر»، «خانم معلم» و «خانم پرستار» جنس شخصیت لطیفهٔ خلق‌شده را نمایان می‌سازند و باقی روایت شکل می‌گیرد. در زبان روسی علاوه‌بر تمام واژه‌های پیش‌گفته، واژهٔ بسیار متداول معاصر «Блондинка» «زن بلوند»، مظهر زیبایی و بلاهت، گویی که زیبایی و خرد جمع نقیضین است! و ضمیر سوم شخص مفرد «она» در لطیفه‌ها همان الگوی رفتاری را در کلام مطایبه‌آمیز فارسی تکرار می‌کنند:

(۲٦) خانمه رفته بانک متصدی بانک بهش میگه: «پول و به حساب سپرده‌تون بریزم یا به حساب جاریتون.

خانم عصبانی میشه میگه مرده‌شورش و ببرن همه جا آشنا داره.

(۲۷) *تو اتوبوس بودیم راننده با یه خانومه دعواش شد... بعد آقای راننده گفت: جواب ابلهان خاموشیست. خانومه هم سوتی داد گفت خفه‌شو پس! خود زنی تا این حد ینی!*

(۲۸) لباشو تزریق کرده، دماغشو عمل کرده، دندوناشو لمینت کرده، بعد تو بیوش نوشته

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

خدایا منو می‌بینی؟ والا خدا می‌بینت ولی نمی‌شناست.

(30)Полиция: Ваши водительские права, пожалуйста!

***Блондинка**: Как права? Я вам их дала два месяца назад и так и не получила обратно. Вы потеряли мои права?*

پلیس رهنمایی رانندگی: گواهینامه‌تون لطفاً؟

خانم بلوند: چه گواهی نامه‌ای؟ من دو ماه پیش دادم و هنوزم بهم برنگردوندید. یعنی گواهی‌نامهٔ من و گم کردید؟

*(31)Гаишник останавливает машину, за рулём **блондинка**.*

— Почему вы не включили свет в туннеле?

— Я из Ростова, откуда я знаю, где у вас тут в туннеле свет включается?!

پلیس خانم (بلوند) را متوقف می‌کند و از او می‌پرسد چرا در تونل چراغ‌ها رو روشن نکردید؟

- *من از راستوف میام از کجا بدونم توی تونل شما چراغ از کجا روشن میشه؟*

*(32)**Блондинка** звонит в авиакомпанию:*

— Здравствуйте! Я хочу забронировать билет на самолет.

— Сколько человек полетит вместе с Вами?

— Откуда я знаю! Это же Ваш самолет!

خانم (بلوند) به شرکت هواپیمایی زنگ میزنه و میگه: سلام میخوام بلیت رزرو کنم.

- *چند نفر همراه شما پرواز خواهند کرد؟*
- *از کجا بدونم! این هواپیمای شماست!*

در بررسی‌هایی که انجام شد در مقالات متعدد روسی و فارسی، نگاه جنسیت‌زدهٔ معطوف به «کِه بینی» جایگاه زنان در جامعه یا حتی خانواده اشاره دارد. اگر لطیفه‌ها را از دیدگاه‌های متفاوت فرهنگی اجتماعی و روان‌شناسی موردوارسی قرار دهیم ناگفته‌های بسیاری آشکار می‌شود که یکی از آن‌ها به تعبیر ایسل و بوخنر ابزار قدرت مطیع‌سازانهٔ مردسالاری است (Eyssel, & Bohner, 2007, p.652).

در این پژوهش برآنیم تا کلیشه‌های مردانهٔ جنسیت‌زده را نیز بررسی کنیم. صفات برگزیده‌ای چون: «غیوری»، «جوانمردی»، «ناموس‌پرستی»، «احترام به والدین»، «رأفت پدرانه» ارزش‌های اجتماعی قلمداد می‌شوند. با بررسی لطیفه‌های نوین این مفاهیم دچار

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]

[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]

[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

خدشه شده‌اند و پیکره‌های تازه‌ساز به بازنمایی ویژگی‌هایی چون: «فرصت طلبی»، «لا ابالی گری»، «بی‌غیرتی»، «هتک حرمت والدین»، «بی‌تعهدی»، «بی‌وفایی» برای مردان تصویرسازی می‌کنند. پدران «فرصت‌طلب» و «نامهربان» چهره‌ای نسبتاً جدید در لطیفه‌های فارسی است که جایگاه پدر را کاملاً مخدوش می‌کنند.

(۳۳) مرده میره ماه عسل برمی‌گرده زنش بهش می‌گه چرا منو نبردی؟

می‌گه: خواب بودی دلم نیومد بیدارت کنم!

(۳٤) مرده با زنش میره پیکنیک زنش میگه: بشینیم زیر اون درخته مرده میگه: نه همین وسط جاده پتو بنداز امن‌تره.

زنش میگه: اینجا ماشین میزنه. درنهایت پتو رو پهن میکنن وسط جاده. میبینن یه کامیون داره میاد طرفشون هرچی بوق میزنه از جاشون تکان نمیخورن کامیونه هم فرمون رو میپیچونه میره تو درخته به زنش میگه: اگه زیر اون درخت بودیم میمردیم.

در نمونه‌های بالا صفات «بی‌وفایی» و «لجاجت» از ویژگی‌های مردانه عنوان شده است.

(35) *-Павлик Кем ты хочешь стать когда вырастешь?*

- Я хочу стать человеком который мог бы покупать жене бриллианты дорогие шубы водит её в самые дорогие рестораны и купить ей Ferrari последние модели.

- Молодец Павлик садись.

- А ты Вова кем хочешь стать?

- Раньше я хотел стать космонавтом, но теперь я хочу стать женой Павлика.

پاول می‌خواهی بزرگ بشی چه کاره بشی؟

می خوام کسی بشم که برای زنش برلیان گران‌قیمت، پالتو پوست، ماشین فراری آخرین مدل میخره و اونو به گران‌ترین رستوران‌ها می‌بره.

آفرین پاول بشین

وُوا تو چه کاره میخواهی بشوی؟

قبلاً میخواستم فضانورد بشم، ولی الان تصمیم گرفتم همسر پاول بشم.

در این طنزها «فرصت‌طلبی» صفت بارز نمایانده می‌شود.

(36)Чем ты занимался сегодня, любимый?

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]

[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]

[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

-Ездил справку для универа делать потом к родителям заехал, отдал папе тот диск, про который тебе говорил, потом на рабрту.

- А я думала, ты по мне скучал.

- Прости, я все время забываю правильный ответ.

- عزیزم از صبح چه کارا کردی؟

- رفتم گواهی دانشگاهی رو بگیرم بعدش یه سری به بابا و مامان زدم و صفحه‌ای رو که بهت گفته بودم دادم به بابا و بعدش رفتم سر کار.

- من فکر کردم دلت برام تنگ شده.

- ببخشید همیشه جواب درست و یادم میره.

(۳۷) آقاهه زنش طی حادثه‌ای پدر و مادرش و ازدست میده چند روز بعد می‌خواد به زنش دلداری بده که حال و هوای اون و عوض کنه به زنش میگه: بی پدر و مادر من کیه؟؟؟

ویژگی «بی‌عاطفه بودن»، «بی‌مبالاتی» در تحلیل گفتار این طنزها به چشم می‌خورد.

(۳۸) مامانم تو اتاقم پاکت سیگار پیدا کرده حالا هرچی می‌گم اتاق مال من نیست باور نمیکنه.

(۳۹) قدیما تا به نامزدت میگفتی تو خیابون بِم متلک گفتن جوش می‌آورد و داد میزد که کی گفته تا برم فلانش کنم . . . اما الان تا بهش میگی بِم متلک گفتن میگه: بس که امروز جیگر شده بودی حقم دارن!

در تحلیل گفتمان این پیکره‌های طنزآمیز «بی‌غیرتی»، «هنجارشکنی رفتاری» فرزندان در برابر والدین و دربرابر صیانت از حرمت ارتباط، دیگر رنگ‌وبوی اقتدار گذشته را ندارد و گویی هردو به ارزانی به حراج رفته است.

بررسی ۸٦ لطیفهٔ روسی مجموعاً در حوزهٔ جنسیت‌زده چه نمونه‌های با کلیشهٔ «خانم بلوند»[۱۲] و چه نمونه‌های مردانه و نزدیک به ۹۵ نمونهٔ فارسی با کلیشه‌های نام‌برده، هرکدام به گونه‌ای بازتاب ویژگی‌های خلقی زنان و مردان و بنیاد فکری اجتماعی هستند که در دستهٔ طنزهای سفید تا خاکستری قرار می‌گیرند. کلیشه‌های اجتماعی عموماً یک تصویر استانداردشده از پدیده‌ها یا موضوعات اجتماعی، با جنبه‌های گوناگون احساسی هستند.

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]

[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]

[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

جدول ۱: اشتراک مضامین استخراجی از متن لطیفه‌های فارسی و روسی

Table 1: Sharing themes extracted from the text of Persian and Russian jokes

ردیف	عنوان	طنز روسی	طنز فارسی
۱	زن را با دنیای بیرون از خانه کاری نیست و توان تحلیل موقعیت را ندارند.	٪۳	٪۱۲
۲	زنان زیبا خطرناک و بی‌خرد هستند.	٪۱۰	٪۱۳
۳	زنان بلوند احمق	٪۸	۰
٤	زنان بیش از اندازه به ظاهر خود توجه دارند.	٪۱٦	٪۱۲
٥	زنان از زنانگی خود در پیش‌برد اهداف بهره می‌گیرند	٪۱۰	٪۱۳
٦	ترسو بودن، چشم‌وهم‌چشمی، حسدورزی، تجمل‌گرایی حراف بودن، غیبت کردن و غیره	٪۵۳	٪۵۰
۷	فرصت‌طلبی مردان اعم از همسر و پدر	٪۳۰	٪٤٥
۸	بی‌تعهدی، بی‌غیرتی مردان	٪۱۰	٪۳۱
۹	لا ابالی‌گری، بی‌توجهی، بی‌وفایی مردان	٪٤۲	٪٤٥

۷. نتیجه

سال‌های اخیر در دو جامعهٔ روسی و ایرانی با بروز رویکرد نوینی از طنز روبه‌رو هستیم که بی‌تردید برآمده از امکانات عصر ارتباطاتِ پرسرعت است که به تولید حجم انبوهی از لطیفه‌ها منجر شده است. نکتهٔ شایان‌توجه در این تولیدات جدید، هدف از ایجاد این سبک ادبی است که در دسته‌های سرگرمی، زبان‌شناسی، سیاسی و اجتماعی قابل طبقه‌بندی هستند، لطیفه‌های نوین، دگردیسی شدیدتری نسبت‌به گذشته داشته‌اند و بهبود شرایط را مدنظر ندارند، بلکه درپی تخریب، تحقیر، ارزش‌زدایی پنهان و بسیار تلخ و گزنده هستند.

در بررسی انجام‌شده در این پژوهش در بخش لطیفه‌های زبان‌شناختی زبان ابزارهای گوناگونی شناسایی شدند ازجمله اعمال تغییرات دستوری جمله، ناهمگونی جنس اسامی، افزودن و کاستن برخی پسوندها و پیشوندها، ابهام معنایی، هم‌آوایی، جابه‌جایی کاربرد حروف اضافه که البته به‌دلیل ساختار تصریفی آن بیشینهٔ این قابلیت به زبان روسی تعلق می‌گیرد و همهٔ این موارد ابزاری است در اختیار ذهن خلاق تا به کمک آن‌ها تناقضی خنده‌دار ایجاد کند. از تفاوت‌های موجود می‌توان به تعدد واجی زبان فارسی و اصول نگارشی

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

مختص زبان روسی اشاره کرد که هریک دستمایهٔ تولید لطیفه اما به‌صورت انحصاری در هر یک از زبان‌ها هستند.

پربسامدترین محورهای استخراج‌شده از بررسی حاضر را به شکل گزیده بدین شرح می‌توان برشمرد:

۱. ایجاد حساسیت‌های آموزشی در بخش طنزهای زبان‌شناختی؛
۲. ارزش‌زدایی از نهاد خانواده و شکسته شدن تابوهای تربیتی برای سنین پایین؛
۳. اشاره به فرودستی جنسیتی؛
٤. بروز کلیشه‌های قومیتی؛
٥. بروز کلیشه‌های سیاسی.

پیامدها اگرچه قابل پیش‌بینی است ازجمله، هتک حرمت، کاهش اعتماد به نفس، القای ناامیدی، افزایش اختلافات قومیتی، کم‌رنگ شدن اعتقادات دینی، چندپارگی سیاسی، اما شایسته است تا تصمیم‌سازان اجتماعی با آگاهی‌بخشی از آثار سوء این دست از لطیفه‌ها که روند تولیدشان توقف‌ناپذیر است، سوگیری هوشمندانه‌ای در افراد جامعه ایجاد کنند تا آثار مخرب آن‌ها را درصورت امکان محو یا کم‌رنگ سازند.

۸. پی‌نوشت‌ها

1. Lew
2. Карасик
3. Semiotics
4. Inductive method(Индуктивный метод)
5. Fusional languag (Флективные языки)
6. Fusional-agglutinative language (Флективно-агглютинативный язык)
7. Бахтин (Bakhtin)
8. Химик (Khimic)
9. Шмелёва, Шмелёв (Shmelova, Shmelov)
10. Харченко (Kharchenko)
11. Дубровская (Doubrovskaya)
12. Semantic(Семантика)
13. Pragmatics (Прагматика)
14. Syntax (Синтаксис)

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

15. Morphological and syntactic structures (Морфологические и синтаксические структуры)
16. Literary devices (Литературные устройства)
17. Semantic ambiguity (Семантическая двусмысленность)
18. Contradictory (Противоречивие)
19. Visualization (Визуализация)
20. Простройка (Prostroyka)
21. Воробёва (Vorobyova)

۹. منابع

- اصلانی، م.(۱۳۸۵). *فرهنگ واژگان و اصطلاحات طنز*. تهران: کاروان.
- برگسون، ه. (۱۹۵۹). خنده. ترجمهٔ ع. باقری (۱۳۹۷). تهران: شباویز.
- بهزادی اندوهجردی، ح. (۱۳۹۷). *طنز و طنزپردازی در ایران*. تهران: صفی علیشاه.
- تجبر، ن. (۱۳۹۰). *نظریهٔ طنز بر بنیاد متون برجستهٔ طنز فارسی*. تهران: مهر ویستا.
- توکلی راد، م.، غفاری، غ.ر. (۱۳۹۵). جوک‌های سیاه، تعامل‌های اجتماعی و پیامدهای غیرسازندهٔ آن. *مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، ٤، ۵۹۳-٦۱۵.
- چامسکی، ن. (۱۹٦۰). *زبان و ذهن*. ترجمهٔ ک. صفوی (۱۳۷۹). تهران: هرمس.
- خشوعی، م. س. (۱۳۸٦). *روان‌شناسی شوخ‌طبعی*. تهران: کنکاش.
- **شریعت‌پناهی، ا. ق. (۱۳۸۲). *بایسته‌های حقوق اساسی*. تهران: میزان.**
- **شفیعی کدکنی م. ر. (۱۳۸۰). *طنز حافظ. تک درخت*. تهران: یزدانی.**
- شیری، ق.، نظری، ن.، و بهرامی‌پور، ن. (۱۳۹۷). تحلیل کارکرد گفتمانی طنز در باب اول گلستان سعدی؛ رویکرد نشانه‌معناشناسی. *جستارهای زبانی*، ۱(٤۳). ۸۱-۱۱۱.
- صفوی، ک. (۱۳۸٤). پیش‌درآمدی بر طنز از منظر زبان‌شناسی. *آزما*، ۳٦، ۱٦.
- عطاریانی، م.، و نجف‌زاده، م. (۱۳۹۷). واکاوی مفهوم کارناوالیسم در آرای باختین و بررسی امکان مقاومت در زبان عامیانه. *رهیافت‌های سیاسی و بین‌المللی*، ۱ (۵۵)، ۱۳۵-۱۵٦.
- فرهنگ واژه‌های مصوب فرهنگستان (۱۳۸۸). دفتر ششم/ تدوین و ویرایش و حروف‌نگاری گروه واژه‌گزینی [فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی]. تهران: فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی.

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

- کریمی مطهر، ج. (۱۳۸۳). نمایش‌نامه‌های چخوف و ارزیابی معاصرین او، مسکو (روسیه). *گالاسا مالادیخ اوچونیخ*، ۱٦، ۱۲۵ـ۱۲۷.
- ماندی، ج. (۱۳۸۹). *درآمدی بر مطالعات ترجمهٔ نظریه‌ها و کاربردها*. ترجمهٔ ا. ستوده‌نما و فریده حق‌بین. تهران: علم.
- محرابی، ح.، و مدرس خیابانی، ش. (۱۳۹۱). بررسی عوامل زبانی مؤثر در شکل گیری طنز کلامی. مجموعه‌*مقالات دانشگاه علامه طباطبایی*، *۲۸۱*، ۷۱۲ – ۷۲۳.
- نوفلی، ف.، و واردی، ز. (۱۳۹۷). بررسی شگردهای طنز و مطایبه در افسانه‌های عامیانهٔ ایرانی. *نثرپژوهی ادب فارسی* (ادب و زبان سابق)، *٤٤*، ۱۷۱-۲۰۲.
- Алексеевский М. Д. (2014). Очерки из новейшей истории российского политического анекдота; Русский политический фольклор: Исследования и публикации. — М.: *Новое Издательство*. — С. 250—305.
- Алексеевский М. Д. (2010). Анекдоты от Зюганова: фольклор в современной политической борьбе; Антропологический форум. № 12 Online. — С. 1—36.
- Бахтин М.М. (1990). *Творчество Франсуа Рабле и народная культура Средневековья и Ренессанса. Художественная литература.*
- Воробьева М. В. (2011). Анекдот в контексте смеховой культуре. *Студиа-культупа*, СПБ, №12, 96-106.
- Иссерс О.С., Кузьмина Н.А.(2000). Анекдот и когнитивные операции рефреймирования: лингводидактические аспект. *Miscellania: Омский гос. университет*,— С.143-154
- Петровский М. (1925). *Анекдот*.Словарь литературных терминов.
- Шмелёва Е. Я., Шмелёв А. Д. (2005). Русский анекдот в двадцать первом веке(трансформации речевого жанра). *Жанры речи*, 292-298.
- Шмелёва Е. Я., Шмелёв (2002). А. Д. Русский анекдот. Текст и речевой жанр. *Языки славянской культуры*.
- Химик В. В.(2002). Анекдот как уникальное явление русской речевой

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

культуры, Анекдот как феномен культуры. СПб.: *Санкт-Петербургское философское общество*.

- Eyssel, F., & Bohner, G. (2007). The rating of sexist humor under time pressure as an indicator of spontaneous sexist attitudes. *Sex Roles: A Journal of Research, 57*(9-10), 651–660. https://doi.org/10.1007/s11199-007-9302-5
- Lew, R. (1996). An ambiguity-based theory of the linguistic verbal joke in English. A Thesis submitted to the faculty of Adam Mickiewicz University in partial fulfilment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy April 1996". Poznan, Poland, unpublished thesis. http://www.staff.amu.edu.pl/~rlew/.
- Luukkanen, A. (2004). Neuvostojen maa, Neuvostoliiton historia 1917-1991. Helsinki: *Edita Prima Oy*.

References

- Alekseevsky, M.D. (2014). *Essays from the recent history of the Russian political anecdote,* Russian political folklore: Research and Publications. - M .: New Publishing House. - pp. 250-305.[In Russian].
- Alekseevsky, M.D. (2010). *Anecdotes from Zyuganov: folklore in modern political struggle,* Anthropological Forum .. № 12 Online. - pp. 1-36.[In Russian].
- Aslani, M. (2006). *Vocabulary and humorous terms* .[In Persian].
- Attariani, M., & Najafzadeh M. (2018). Analysis of the concept of carnivalism in Bakhtin's views and the possibility of resistance in slang. *Political and International Approaches*. *1* (55).
- Bakhtin, M.M. (1990). *Creativity of François Rabelais and the folk culture of the Middle Ages and the Renaissance.* M.[In Russian].
- Bergson, H. L. (1900). *Laughter*, translated by Abbas Bagheri (2000), Shabaviz Publishing .[In Persian].
- Behzadi Andohjerdi, H.(1397). *Humor and satire in Iran*: Safi Alishah.[in Persian].

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]
[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]
[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

- Chomsky, N. (1968). Mind & *Language*, translated by Kourosh Safavi. (2000) Hermes. [In Persian].
- Eyssel, F., & Bohner, G. (2007). The rating of sexist humor under time pressure as an indicator of spontaneous sexist attitudes.*Sex Roles, 57*(9-10), 651-660.
- Dictionary of words approved by the Academy (2009). Book 6 / Compilation, editing and typography of the word selection group [Academy of Persian Language and Literature]. Tehran: Academy of Persian Language and Literature, [In Persian].
- Issers, O.S., & Kuzmina, N.A. (2000). *Anecdote and cognitive reframing operations*: linguodidactic aspect // Miscellania: Omsk State University. Un-t, - pp. 143 -154.
- Karimi Motahar, J. (2004). *Chekhov's plays and the evaluation of his contemporaries*, Moscow (Russia), Galasa Maladikh Ochunich Scientific-Research Journal, No. 16. [In Persian].
- Khimic, V.V. (2002). Anecdote as a unique phenomenon of Russian speech culture // Anecdote as a cultural phenomenon. SPb.: St. Petersburg Philosophical Society.
- Khoshoei, M. (1006). *Psychology of humor:* Kankash. [In Persian].
- Lew, R. (1996). *An ambiguity-based theory of the linguistic verbal joke in English*, A thesis submitted to the faculty of Adam Mickiewicz University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy April 1996.
- Luukkanen, A. (2004). *Neuvostojen maa, Neuvostoliiton historia* 1917-1991. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Munday J. (2019). *Introduction to translation studies: theories and applications. Translated by Elahe Sotoudeh Nema and Farideh Haghbin*, Tehran: Alam.
- Mehrabi, H. Modarres Khiyabani, Sh.(2012). Study of linguistic factors affecting the formation of verbal humor. *Proceedings of Allameh Tabatabai University*, 281, 712-723.[In Persian].
- Nofli, F., & Vardi, Z. (2018). A study of the tricks of humor and comparison in Iranian folk myths". *Prose of Persian Literature* .21(44), 171-202 [In Persian].

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]

[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]

[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]

- Petrovsky, M. (1925). Anecdote. // Dictionary of literary terms. M. .[In Russian].
- Safavi, C. (2005). Introduction to humor from a linguistic perspective, *Azma Magazine* 36. [In Persian].
- Shafi'i Kadkani M. (2001). *Hafez Comedy*. Single Tree, Yazdani. [In Persian].
- Shariat Panahi, Gh. (2003). *Constitutional rights requirements*, Mizan Publications. [In Persian].
- Shiri, Q., Nazari, N .; & Bahramipour, N. (1397). Analysis of the function of humorous discourse in the first chapter of Golestan Saadi; A semantic Approach. *Language Related Research. 9* (1) 81-111. [In Persian].
- Shmeleva, E. Ya., & Shmelev, A.D. (2005). Russian anecdote in the twenty-first century (transformation of the speech genre). *Genres of speech*, 292-298.
- Shmeleva, E. Ya., Shmelev, A.D. (2002). *A. D. Russian anecdote. Text and speech genre*. - M .: Languages of Slavic culture.
- Tajbar, N. (2011). *Theory of humor based on prominent texts of Persian humor*. Mehr Vista. [In Persian].
- Tavakoli Rad, M., & Ghaffari Gh. (2015). Black jokes, social interactions and their non-constructive consequences. *Social Studies and Research in Iran*, *2*(4), 593-615.
- Varabiova, M. (2011). *Anecdote in the context of laughter culture*, Studio-culture, St. Petersburg,. 12, 96-106.

[Downloaded from lrr.modares.ac.ir on 2024-05-14]

[DOR: 20.1001.1.23223081.1401.13.4.14.3]

[DOI: 10.29252/LRR.13.4.4]